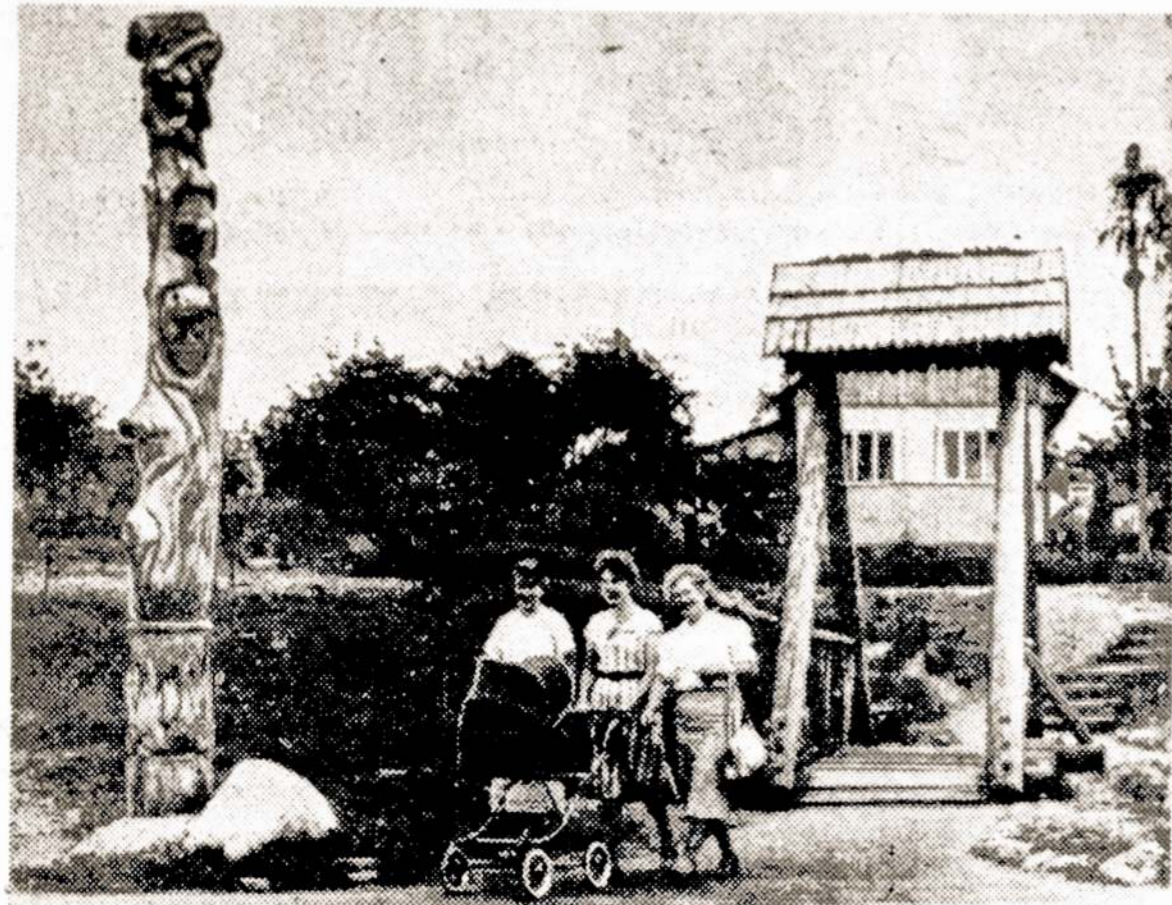

JURBARKAS ŠIANDIEN

Kasmet auga ir gražėja Jurbarkas. Atgimsta paminklai, steigiami muziejai, kyla nauji pastatai, miestas puošiasi parkais, gėlynais. Vietiniai gyventojai ir svečiai noriai lanko Vinco Grybo memorialinį muziejų, žmonės pamėgo Imsrės upelio slėnį, kuriame gausu originalių skulptūrų, suoliukų, sūpuoklių.

Ir jaunas, ir pagyvenęs, kokiškietis ir miestietis — visi rūpinasi miesto veidu, juk šiemet Jurbarkui — 730 metų.

Nuotraukose: parkas Imsrės upelio slėnyje. „Jurbarko“ restorano padavėja Jolita Aleknavičiūtė. „Jurbarko“ viešbutis.

Rimanto JANKAUSKO nuotraukos

„SIGMA“ PLEČIA VEIKLOS SRITĮ

„Sigmos“ gamybiniame susivienijime Vilniuje įvyko susitikimas su Italijos firmos „Mondolfo Ferro“ įgaliotiniais. Susitikimas buvo dalykinis. Regis, kas gali būti bendro tarp susivienijimo, gaminančio elektronines skaičiavimo mašinas, ir firmos, kuri specializuojasi išleisti įvairius prietaisus ir įtaisus lengvųjų automobilių priežiūrai. Beje, šių gaminių paklausa ne tik Lietuvoje, bet ir visoje TSRS didelė, nes nedaug kas juos gamina. O kai kuriuos galima gauti tik užsienyje. Tačiau „Sigma“ turi jau ne vienerius metus sėkmingai veikiantį plataus vartojimo prekių gamybos barą.

Jau seniau, bendradarbiaujant su Suomijos firma „Talmu“, čia pradėtas gaminti avarinis automobilių sustojimo ženklas. Susivienijimas pradėjo eksportuoti savo produkciją į Bulgariją, Jugoslaviją, Vengriją ir Čekoslovakiją. Pasirašytas kontraktas su Egiptu. Koks plataus vartojimo gaminių baro asortimentas: čia pagamina blizgių žvejams, elektroninių automobilių sargų, girliandų naujametinėms eglutėms, — fotoblyks-

čių, rūko žibintų, medžioklinių prožektorių už 33 milijonus rublių. Dar viena pelninga susivienijimo produkcijos rūšis — žaidimų automatai: šiandien čia serijomis gaminami trys modeliai, o netrukus pradės gaminti ir trečią.

Ką duos susivienijimui sutartis su italais? Kaip jau minėta, „Mondolfo Ferro“ specializuojasi gaminti prekes automobilių priežiūrai: tad aptarta bendra staklių lengvųjų automobilių ratams balansuoti gamyba.

Venantas Budrikis

„SANTARA“ — LIETUVIAI IR IŠEIVIAI

Išėjo pirmasis naujo leidinio „Santara“ numeris. Jį leisti Kaune pradėjo Lietuvos kultūros fondas ir tarptautinė poligrafijos įmonė „Spindulys“.

„Dabar mes irgi dažnai kartojame aiškiai tiesą, kad lietuviai čia, lietuviai išėivijoje — viena tautos visuma. Galime vadintis išėiviais, Sibiro tremtiniais, bet negalime pamiršti, kad esame vienos Tėvynės, vienos tautos vaikai. Mes juk visi kalbame savo tėvų kalba, mąstome šios žemės gamtos išmokytomis sąvokomis, pasaulį matome savo paveldėtu dvasios jautumu. Tai ne išskirtinumas, o tiesa, kurios nevalia atimti. Nevalia ja abejoti“, — rašoma leidinio pratarmėje.

Naujasis kultūrinis literatūrinis leidinys taps tiltu, jungiančiu Lietuvoje ir svetur gyvenančius tautiečius. Tai patvirtina ir pirmasis leidinio numeris.

Jamė išspausdintame Lietuvos kultūros fondo pirmininko profesorius Česlovo Kudabos straipsnyje „Šiapus ir anapus — bendrame akiratyje“ nagrinėjama, kaip keičiasi požiūris į kultūrą, jos istorijos paminklus. Autorius pabrėžia, kad pasišventėlių dėka jau su-

kauptos pakankamos lėšos Dariaus ir Girėno, Vytauto Didžiojo paminklams Kaune, atkurtas Laisvės paminklas. Daug gero padaryta Šiauliuose, Klaipėdoje, Vilniuje, Panevėžyje. Šiauliuose įvyko pirmoji Kalbos šventė, čia iškilo paminklas P. Višinskiui, Motina. Džiugina graži pradžia Kelmės rajone, senuosiuose Kražiuose, kur imtasi žemaitijai brangių paminklų gelbėjimo. Nemažai nuveikta Pakruojyje, Kėdainiuose, Plungeje.

Autorius akcentuoja, kad kultūros fondą remia Jungtinėse Amerikos Valstijose, Australijoje, Švedijoje ir kitur gyvenantys lietuviai. Plaukia dailės, kūrybos dovanos iš daugelio užsienyje gyvenančių kūrėjų, liaudies talentų. Vis dažniau sulaukiame knygų, periodikos leidinių. „Lietuvos žmonių vardu, — rašo Č. Kudaba, — reiškiamė nuosirdžiausią padėką už pagalbą išleidžiant A. Šapokos redaguotą Lietuvos istorijos knygą, kurią turės kiekvienas norintis. JAV lietuviai paaukojo 50 000 dolerių, už kuriuos šitai knygai įsigijome popierių. Beje, šios knygos svarų pelną (tikimės apie pusę milijono rublių) leidejai skiria

Vilniaus Žemutinės pilies rūmams atstatyti“.

Numeryje išspausdintas interviu su JAV katalikų bažnyčios vyskupų konferencijos nariu, užsienyje gyvenančių lietuvių vyriausiuoju vyskupu Pauliumi Baltakiu, recenzija apie išėivijos rašytojo Eduardo Cinzo kūrybą, pasakojimas apie pirmąjį Lietuvoje A. Škėmos pjesės pastatymą — „Žvakidė“ Šiaulių dramos teatro scenoje. Skaitytojus sudomins paskutiniojo Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro Juozo Urbšio komentaras „Suokalbė“ — apie Prancūzijos žurnale „Match“ paskelbtą reportažą apie Molotovo—Ribentropo pakto pasirašymą. Išspausdintas JAV aplinkos apsaugos Vidurio vakarų regiono administratoriaus, Suvienytųjų Nacijų Organizacijos ekologijos patarėjo Valdo Adamkaus padėkos žodis doctore honoris causa suteikimo proga, daug kitų įdomių publicistinių straipsnių.

Nemažai vietos paskirta grožinei literatūrai. Spausdinami Eduardo Cinzo (Belgija), Lidijos Šimkutės-Pocienės (Australija), Gintaro Patacko (Lietuva), kitų autorių kūriniai.

— Pirmąjį numerį, — papasakojo jo sudarytojas Romualdas Norkus, — išleidome 15 tūkstančių egzempliorių tiražu. Platinisime jį Lietuvoje, pasiūsimė užsienio lietuvių organizacijoms, tarptautiniams centrams, išėivių laikraščių redakcijoms, leidykloms, žymesniems kultūros ir meno veikėjams. Tikimės, kad „Santara“ taps geru toli nuo Tėvynės gyvenančių lietuvių draugu, papasakos jiems, kas dedasi Nemuno krašte.

Bendradarbiauti joje sutiko žymūs Lietuvos rašytojai, literatūros ir teatro kritikai, visuomenės ir kultūros veikėjai. Bendradarbiauti žada ir užsienio lietuviai: rašytojas Kazys Almenas, ekologas Valdas Adamkus, literatūros kritikas Liūtas Mockūnas, profesorai Algirdas Avižienis, Liucija Baškauskaitė ir kiti.

Leidinyje išėis keturis kartus per metus, bet be tradicinių numerių — vadinsis „Vasara“, „Ruduo“, „Žiema“ ir „Pavasaris“. Jo apimtis — 8 spaudos lankai, arba 132 knygų formato puslapiai. Jis iliustruotas spalvotomis ir juodai baltomis nuotraukomis, dailės kūrinių reprodukcijomis.

Z. Mikalauskas

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly [659-780]

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday,
by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$15.00; Chicago \$17.00;
Canada, and other foreign countries — \$20.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS — 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325

Second class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

DUOBĖTI TREMTIES KELIAI

Kelias, kurį nueina žmogus, vadinasi jo gyvenimu. Ir kiekvienam, pasaulį išvydusiam, lemta jį nueiti. Vienam ilgesnį, kitam trumpesnį. Skaitydamas Marijos Garbačiauskienės atsiminimus iš tremties laikų, skaitai istoriją tų mūsų tautiečių, kurių gyvenimo kelias nutrūko be laiko. Tai ryški iliustracija, koks likimas ištiko kelis šimtus tūkstančių lietuvių, iš-tremtų iš gimtos žemės. Autorė irgi negali pasigirti, kad jai buvo lengviau nei kitiems: tremtyje ji neteko visų artimųjų, nebesusirinko išblaškyta šeima ir giminė... Ir vis tik optimizmo gaida skamba jau pačiame memuarų pavadinime — „Jei laimė nebūtų lydėjusi“. Baisi tremtinio laimė...

Marijos Garbačiauskienės knyga išleido „Vagos“ leidykla. Tai pirmoji iš „Tremties archyvo“ serijos.

„Birželio 19 dieną (iki karo su Vokietija lieka trys dienos — aut. past.) Tauragės tremtinių ešelonas buvo baigtas formuoti, — rašo Marija Garbačiauskienė. — Tos pačios dienos pavakare jis atsi-rado Sidariuose. Mūsų vagoną ėmė stumdyti, kad prikabintų prie ilgo prekinio traukinio su žmonėmis... Paskui liepė vyrams išeiti į priekį ir atsiveikinti su savo šeimomis, nes vargu ar beteksią kada su saviškiais pasimatyti. Visi tylėjom kaip žado netekę...“

Toji tylą truko pernelyg ilgai. Net ir praėjus dešimtmečiams po taikių lietuvių gyventojų deportacijų, šis gėdingas tautų genocido puslapis buvo draudžiama tema. Tačiau tautos atmintis nemari. Kai pirmą kartą plačiau buvo susnekta apie tų deportacijų mastą, net

ir tada kai kas bandė dėti prie lūpų pirštą. Nejaugi nieko neatsitiko? Ir tada žurnalistų, visuomeninių organizacijų dėka informacija apie žvėriškumus, apie siaubingą tremtinių dalią išsiliejo į paviršių. Buvo įkurtos vyriausybės komisijos deportacijoms tirti, reabilituoti neteisėtai ištremtiems ir nu-teistiems. Bet atsirado jos po to, kai įsikūrė visuomeniniai tremtinių komitetai, kai kompozitoriaus J. Juzeliūno vadovaujama grupė ėmė rinkti medžiagą apie visus tremtinius, kai buvo pareikalauta atverti archyvus. Pasirodė, kad ir juose ne kažin kas iš dokumentų likę. Juk trėmė be teismo, sąrašų niekas nesudarinėjo...

Badas, ligos, elementariausių buitinių sąlygų stoka, darbas ne pagal jėgas pakirto daugelį tremtinių, kurie tremtyje gimė, irgi daugeliui buvo nelemta sulaukti sugrįžimo į tėvų žemę... O ir tie, kurie atsidūrė vėl Lietuvoje, buvo beteisiai, jų neėmė į darbą, nemokėjo pensijų. Nūnai Lietuvos širdis prabudo. Tai nėra ypatingas valdžios nuopelnas. Tai rezultatas, kurį padarė liaudies valia. Šiandien tremtiniams grąžinamas prarastas turtas, išmokamos kompensacijos, pensijos. Daugelis žmonių šio geros valios akto dėka pirmą kartą gyvenime gavo šiek tiek lėšų pragyventi, o iki tol turėjo verstis kaip išmanė. Tad kas gali pasakyti, kad Marijos Garbačiauskienės memuarai šiandien neaktualūs, jei tolimų įvykių aidas aiškių aiškiausiai skamba dabartyje. Tauta turi žinoti viską apie savo dukterų ir sūnų likimą. Tam ir skirta „Tremties archyvo“ serija.

Vytautas Pranaltis

Paroda gimtinėje

Praskleidę uždangą, kuri ilgus metus „saugojo“ lietuvių kultūrą nuo tos jos dalies, kurios atstovai gyveno ir kūrė išeivijoje, šiandien jaučiamės žymiai praturtėję. Vis populiariausi respublikoje tampa koncertai, vaidinimai, susitikimai, kuriuose dalyvauja lietuvių kilmės menininkai iš Australijos, JAV, Kanados, įvairiausių Pietų Amerikos ir Vakarų Europos šalių. Į atskirą renginių grupę galima išskirti tuos, kuriuos organizuoja „Tėviškės“ draugija kartu su Lietuvos dailės muziejumi. Šių pastangų dėka Vilniaus ir Kauno gyventojai jau aplankė ne vieną išeivijos dailininkų parodą.

Neseniai tokia paroda atidaryta ir Klaipėdos paveikslų galerijoje. Čia eksponuojami iš Lietuvos kilusio Vokietijos Federacinės Respublikos dailininko Archibaldo Bajorato darbai. Malonu pažymėti, kad ją rengiant dalyvavo ir organizatoriaus nuoširdžiai talkino pats autorius, kurio vaikystė ir ankstyvoji jaunystė prabėgo Mažojoje Lietuvoje. Dailininkas muziejiniams atsiuntė daug graviūrų, akvarelių, knygos meno darbų, pateikė daug įdomių žinių apie savo gyvenimo ir kūrybos kelią.

Archibaldas Bajoratas gimė

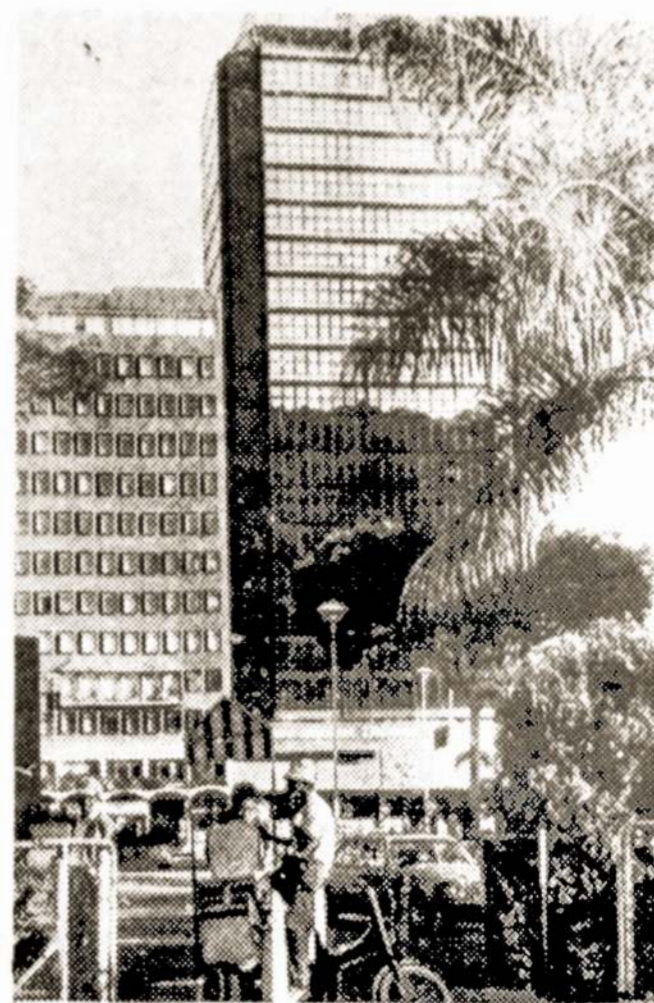
Klaipėdoje 1923 metais. Jis mokėsi Silutėje, o nuo 1946 metų apsigyveno VFR. Čia studijavo tapybą ir grafiką Valstybinėje Braunsveigo dailės mokykloje, kur įgijo spalvų mokslo, piešimo ir šrifto specialybę. A. Bajoratas dirbo pramoninės grafikos srityje, o vėliau kūrė kaip laisvas dailininkas. Valstybinėje Mainco dailės mokykloje jam teko dirbti ir pedagoginį darbą.

Pastarąjį gyvenimo dvidešimtmetį A. Bajoratas paskyrė suomių liaudies kūrybai nagrinėti. Jis daug keliauja po Skandinavų šalis, rašo kelionės įspūdžių knygas, menotyros darbus, juos gausiai iliustruoja. Giliai į širdį dailininkui įkrito suomių liaudies epo „Kalevala“ tema. To pasekoje gimė didelis ciklas grafikos ir tapybos darbų, kurie eksponuojami įvairiausių pasaulio miestuose.

Graviūrų ir akvarelių šio senovinio epo motyvais gausu ir Klaipėdos paveikslų galerijoje atidarytoje parodoje. Čia taip pat eksponuojamos Kristijono Donelaičio „Metų“ temai skirtos kompozicijos, iliustruoti kalendoriai, raiziniai mūsų krašto legendų, pasakų, patarlių temomis, ekslibrisai.

Artūras Povillūnas

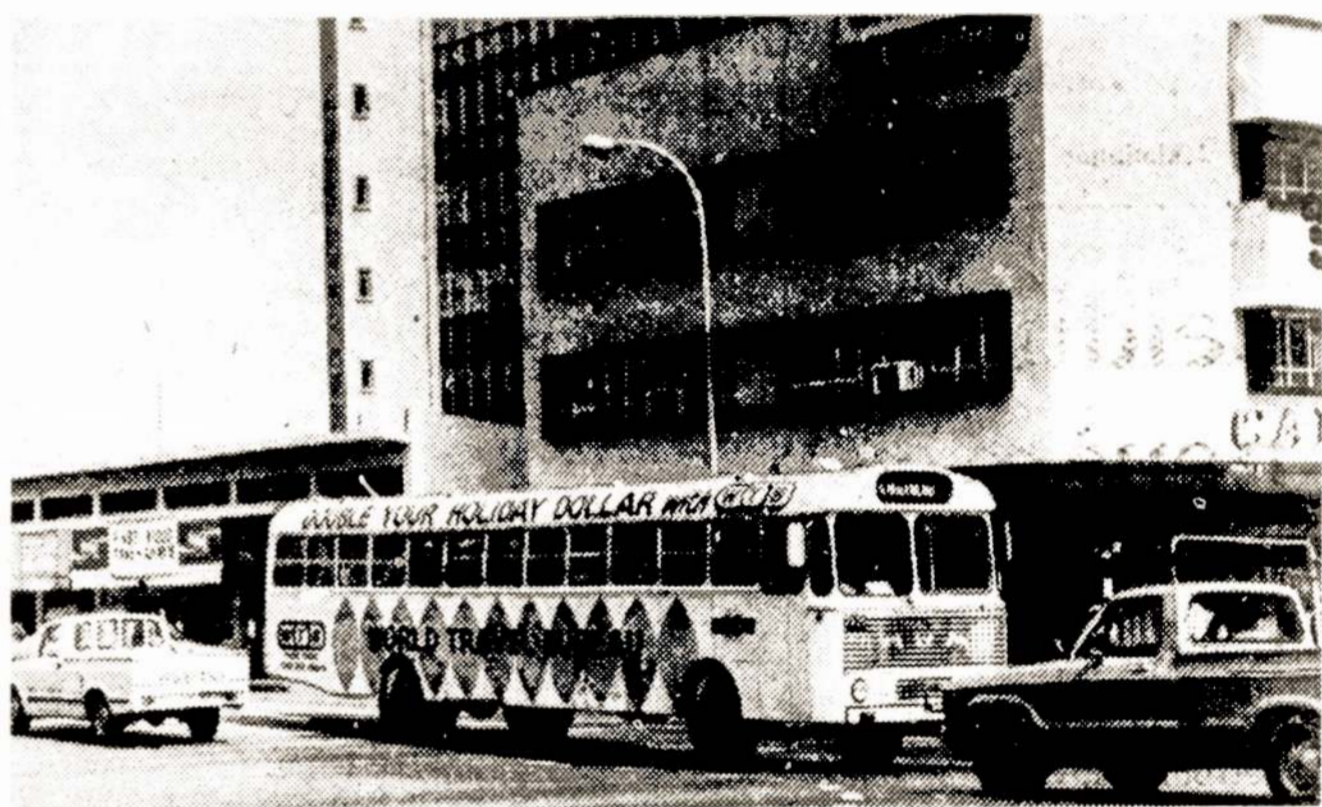
OBJEKTYVE—AFRIKOS ŠALYS

mbabvės sostinės Hararės centras.

Vienoje Hararės gatvių.

Zambijos sostinė Lusaka

Lidijos GORELYSEVOS nuotr.

Ne vien puodžiai

Plačiai nusidriekęs palei dainose apdainuotą Ventos upę Vieškinių miestelis. Kadangi įsikūręs jis patogioje ir gražioje vietoje, plečiasi ir auga, nors nėra čia nei didelės pramonės, nei kitų žmonių minias traukiančių dalykų. Gyvena nuo amžių savo žemėje santūrus žemaičiai, ir tiek...

Tie, kurie čia nebuvo kelis pastaruosius metus, nebeatpažintų centrinės miestelio aikštės, praplėtusių ir pagražėjusių gatvių. Garbingas kitados garsėjusių puodžių tradicijas dabar tęsia dailiosios keramikos meistrai, nagingus vietinius žmones apjungė „Minijos“ įmonės, gaminančios dailius medžio dirbinius, cechus. Kitoje gyvenvietės įmonėleje gaminamos restauracinės čerpės. Vieškniuose įsikūrusioje profesinėje technikos mokykloje ruošiami mechanizatoriai, kitų žemės ūkio profesijų specialistai. Mokyklą jau yra baigę apie keturis tūkstančius vaikinių ir merginų.

Sviesių ir galvotų žmonių Vieškniuose būta nuo seno. Antai teismo raštininkas Aleksandras Griškevičius dar praėjusio amžiaus viduryje čia projektavo, statė ir bandė savo originalius skraidymo aparatus. Pirmasis Lietuvos aviatorius, parašęs knygele „Žemaičio garlėkys“, palaidotas Vieškinių kapinėse, o restauruotame name, kuriame jis kadaise gyveno, dabar įrengta memorialinė ekspozicija. Miestelyje prie Ventos gyveno ir kūrė poetas Leonas Skaibeika.

1860 metais viename seniausių miestelio pastatų buvo atidaryta vaistinė, kurioje iki šiol išsaugota nemažai praėjusio amžiaus etnografinių daiktų, farmacijos reikmenų. Čia yra ir Simono Daukanto ranka rašytas receptas, kurį rūpestingai iš kartos į kartą per-

lavinėjo vietiniai vaistininkai. Pusimtį metų čia dirbo provizorius Juozas Aleksandravičius, 1922 metais paveldėjęs vaistinę iš savo tėvo. Ilgus metus senoji Vieškinių vaistinė buvo savotiškas kultūros ir pažangos centras. Dabar, vaistinei persikėlus į kitas paalpas, senasis namas restauruotas, amė įrengtas Šiaulių „Aušros“ nuziejaus filialas.

Vasarą Vieškinių apylinkėse laug iškylautojų ir ekskursantų. Juos čia vilioja Venta, į šiaurę nuo gyvenvietės nusidriekę miščių masyvai, supantys Kamanų pelkę. Prieš keletą metų šis beveik keturių tūkstančių hektarų plotas paskelbtas valstybiniu rezervatu. Jame išlikusi plačialapė rausvuolė, juosvasis vikšrenis, kiti į Respublikos raudonąją knygą įrašyti retieji augalai. Turtingas ir rezervato gyvūnijos pasaulis. Čia gyvena gervės, didžiosios kuolingos, peri juodieji gandrai.

Dar prieš karą pelkę kompleksškai ištyrė Lietuvos žemės ūkio akademijos ekspedicija. Jos dalyviai parengė išsamią monografiją „Kamanos“, kuri dar ir šiandien neprarado mokslinės reikšmės.

Netoli miestelio — Ventos ir Virvytės santakoje veikia Akmenės cemento gamyklos poilsio bazė, sezono metu įsikuria sportininkų ir vaikų poilsiavietės.

...Ne vien puodžiais šiandien garsėja Vieškiniai. Juos garsina darbštūs žemaičiai, kurie stengiasi, kad miestelyje būtų ne tik patams jauku ir gera gyventi, bet kad ir sveičiui būtų ką parodyti.

Armantas Norvaišas

Isorio papuošalas yra menkas pavadavimas vidaus vertybės. (Aesopas)

Vilnis, 1989 m. lapkričio 23 d.

NĖRA BRANGESNĖS ŽEMĖS UŽ GIMTINĘ

Atminimo akmuo knygnešiams. Stogastulpis profesoriaus A. Jurskio gimtinėje.

Antano GYLIO nuotrauk

Leidiny s apie R. Mizarą – neužmirštamą asmenybę

R. Mizara (1895–1967) — ištis patraukli asmenybė. Kas nors kartą arčiau pažino jį — tas niekad jos neužmirš šio žmogaus.

Neseniai Lietuvoje pasirodė J. Petronio apybraiža apie Rojaus Mizaros gyvenimą ir kūrybą. Leidiny s suskirstytas į maždaug dvidešimt skirsnių. Knygoje randame autoriaus trumpą pratarbę ir užsklandą, R. Mizaros darbų bibliografiją, svarbias nuotrąukas ir kt. Kuo mums įdomus šis leidiny s?

Visų pirma apie R. Mizarą Lietuvoje beveik nėra išleista knygų. Šią asmenybę geriau žino Amerikos lietuviai. Dalis žmonių dar gali jį ir prisiminti. Tačiau R. Mizara savo darbais, kūryba, visuomeniniu veikimu vertas paminėjimo, savotiško įamžinimo.

Trumpoje pratarbėje leidinio autorius J. Petronis pagrįstai nurodo, kad Mizara sėkmingai ir našiai dešimtmečiais darbuosi kaip žurnalistas ir publicistas, kaip romanistas ir dramaturgas, kaip įžymus visuomenininkas, organizatorius, politikas.

Sis energingas ir darbštus, įsitikinęs pasauline socializmo pergale, žmogus turi būti žinomas visiems lietuviams. Juk jis pusę šimtmečio žengė JAV pažangiųjų lietuvių visuomeninio gyvenimo priešakinėse eilėse, buvo šios srovės vienas žymiausių atstovų. R. Mizaros buvo pilna visur: JAV, Kanadoje, Argentinoje, Urugvajuje, Tarybų Sąjungoje, Lenkijoje, Lietuvoje. Nebuvo tokio atvejo, kad R. Mizara nors kiek ilgiau pabuvojęs svečioje šalyje, nebūtų užfiksavęs savo viešnagės straipsniuose, apybraižose, knygose.

Apie R. Mizarą įvairiomis progomis buvo pasirodę dešimty s straipsnių, bet didesnių darbų ko kas nėra. Tiesa, 1956 m. Pietų Amerikos reemigrantas A. Vaituskas išleido brošiūrą „Rojaus Mizaros gyvenimas ir kūryba“. Bet tai ir viskas. J. Petronis savo darbe sako, kad apybraiža nepretenduoja nei į mokslinį tyrinėjimą, nei į specialią monografiją. Tai tėra tik kuklus bandymas, sakytume, įvadas į Mizaros temą.

Pats R. Mizara visą gyvenimą vertėsi žurnalistika, bet save vis dėlto laikė rašytoju. Čia, galima pačiam R. Mizarai taikyti jo pačio išartus žodžius: „Vieną aiškiu Vilnis, 1989 m. lapkričio 23 d.

kad dirbant laikraštiniuko žurnalisto darbą, kai tavo galva kasdien užimta tuo, ką rašyti laikraščiui, nelengva būti dar ir rašytoju“.

Aptariamasis leidiny s pradeda mas skyreliu „Nuo Savilionių iki Našujos“. Apybraižoje toliau rodomas visas R. Mizaros gyvenimo ir darbo bei kūrybos kelias. Baidama skyreliu — „Didi netektis“. Bene įdomiausia vieta — „Jūra publicistikos“. Išties publicistikos buvo ištisa jūra. Knygos pabaigoje kalbama ir apie paskutinius R. Mizaros ilgamečio ir neužmirštamą veikimo žingsnius.

Prisimename, kad R. Mizara save laikė rašytoju. Bet jo žodžiais tariant, kasdieninės „duonos plutele“ šiam asmeniui teikė nesuskaičiuojama daugybė valandų, praleistų prie žurnalisto stalo įvairiose redakcijose. R. Mizara daugiau kaip keturis dešimtmečius triūsė prie „Laisvės“, „Šviesos“, „Vilnies“, „Rytojaus“, „Darbininkų balso“, „Darbininko kalendoriaus“, „Priekalo“, „Tiesos“, „Literatūros ir meno“, „Pergalės“ straipsnių redagavimo. Išidėmėtina, kad R. Mizara parašė, suredaguvo, sudarė daugiau kaip dvidešimt leidinių. Kas žino tokį darbą, gali pasakyti, kad šis skaičius tikrai nemažas.

Kaip žinome, pirmieji R. Mizaros žurnalistiniai žingsniai susiję su V. Kapsuko buvimu Amerikoje. J. Petronis pateikia ir kurioziškų atsitikimų. Sakysime, remdamasis nepatikrintais gaudais, jis parašė straipsnį „Amžiną atilsį Vincas Kapsukas“ („Laisvė“, 1920. I.2). Nors dabar žinome, jog V. Kapsukas mirė praėjus 15 metų. Bet Amerikoje, kur populiarios įvairios sensacijos, ši žinia nesukėlė ypatingo sujudimo, nes ji buvo ir greit paneigta.

Antrojo lankymosi Tėvynėje Lietuvoje metu R. Mizara man persakė tokią svarbią V. Kapsuko mintį. Tuos žodžius įžymus revoliucionierius sakęs R. Mizarai Maskvoje: „Amerikos lietuvių darbininkų negalima užmiršti vien dėl jų masės. Bet Lietuvos darbininkų judėjimas svarbus savo politiniais tikslais“. Šis V. Kapsuko priesakas įsimintinas ne tik Amerikos lietuviams, bet ir ameriknistams, kitiems istorikams. Nors JAV lietuvių darbininkų buvo žy-

miai daugiau, nei pačioje Tėvynėje, betgi pačios Lietuvos likimą sprendžia tik pačios Lietuvos žmonės.

J. Petronis teisingai pažymi, kad nors Mizara mėgo visuomeninę veiklą ir politiką, jį visą laiką traukė literatūra, jos kritika. Tokių apibendrinančių pastebėjimų apybraižoje rasime ir daugiau. Sakysime, autorius kitur sako, kad Mizara daug rašė, dar dažniau kalbėjo: buvo talentingas oratorius. Oratoriaus maniera aiškiai atsispindi ir jo publicistikoje.

R. Mizara, kaip žinome, parašė septynis romanus, penkias dramas, paliko vertingus memuarus „Žvilgsnis į praeitį“, pluoštą apsakymų, labai daug publicistikos ir t. t. Pradėjęs spausdintis dar 1916 m., jis ypač intensyviai rašė ketvirtą — šeštą dešimtmečiais. Visi jo romanai buvo pakartotinai išleisti ir Lietuvoje. (1955–1958 m. m.). Be R. Mizaros knygų Lietuvos žmonių supratimas apie Amerikos lie-

„R. Mizara...“

tuvius būtų žymiai skurdesnis. Ne veltui šiam didžiam Tarybų Lietuvos patriotui, proletariniam rašytojui antrosios kelionės į Tėvynę metu 1965 m. buvo suteiktas Lietuvos liaudies rašytojo garbės vardas.

Apybraižos autorius J. Petronis nurodo, kad jo veikalas — tik įvadas į R. Mizaros temą. Jis nepretenduoja nei į mokslinį tyrinėjimą, nei į specialią monografiją. Suprantama, R. Mizaros darbas ir kūryba dar tebelaukia tinkamo vertinimo, rinktinių raštų.

Čia tenka pažymėti, kad apybraižos autorius gal kiek ir pervertino patrauklią R. Mizaros asmenybę, jo taip reikalingą kūrybą. Tai ir suprantama: leidiny s ruoštas dar prieš Lietuvos atgimimą,

Kastingas populiarus ne tik Anglijoje

Vis populiarnesnis Lietuvoje tampa kastingas — meškeriojimo meistriskumo varžybos. Jos sutraukia daug meškeriojų iš visos Lietuvos bei kaimyninių respublikų. Ir šiemet Jonavoje įvyko Pabaltijo kastingistų mačas: geriausiai šios sporto šakos meistrai varžėsi, demonstruodami miklią ranką ir taiklumą, svaitydami į taikinį bei į tolį museles ir svarelius. Beje, kastingo varžybose viskas — kaip tikroje žūklėje, tik... pačios varžybos vyksta ant žolės.

Kaip ir neseniai vykusiam TSRS čempionate Lietuvos kastingistai įrodė savo meistriskumą svariais rekordais. Pirmasis pataisą į respublikos aukščiausiųjų laimėjimų lentelę įrašė Tomas Klingga. Trikovėje jis pelnė 306 taškus. Kitas respublikos rinktinės narys Marijonas Svirbutavičius nepralenkiamas buvo per kastingo dvikovės varžybas — 307 taškai. Penkiakovininkų rungtyje pasižymėjo Giedrius Petkevičius. Suprantama, kad šie rezultatai tapo priežastimi, dėl kurios ir mūsų respublikos komanda buvo nepralenkiamas.

Jei įvertinsime pasiektus rezultatus pagal tarptautinių rangų mastelį, tai matysime, jog lietuvių kastingistai nenusileidžia savo kolegoms kitose šalyse. Tačiau anie turi puikius įrankius, kuriuos gamina geriausias pasaulio firmos, o mūsų šaliai daugiausia rungiasi savo darbo įrankiais, nes inventorius kastingistams musuose kol kas negaminamas, na, o valiutos turi ne kiekvienas. Arminas

kuris prasidėjo tik pereitais metais. Bet Lietuvos atgimimas lemia visas gyvenimo sritis. Taip ir ryšiai su užsienio lietuviams — prasidėjo bendravimas su visomis iš-eivijos srovėmis. Dabar Tėvynė Lietuva bendrauja su visais užsienio lietuviams, o ne kuria viena iš-eivijos idėjine ir politine srove.

Leidinyje sakoma, kad R. Mizaros kūrinių neįsileisdavo Lietuvos Respublika. Čia prasikiša autoriaus požiūris: atrodo, kad buvo neįsileidžiami tik R. Mizaros kūriniai. Bet buvo užkirstas kelias visiems pažangiems leidiniams, o ne tik jo veikalams.

R. Mizara, kaip teigia ir J. Petronis, — talentingiausias iš-eivijos proletarinis rašytojas, pusę šimtmečio varęs pirmyn pažangiųjų užsienio lietuvių, pirmiausia Jungtinių Amerikos Valstijų, visuomeninį kultūrinį gyvenimą. Taip apibendrinamai J. Petronis vertina R. Mizaros darbą ir kūrybą ir visą visuomeninį veikimą. Neseniai prie jo kapo priglaudėme ir I. Mizarienės palaikus.

Man asmeniškai R. Mizara įsiminė ne tik savo žmogiškumu ir paprastumu. Nuo jo pirmųjų žodžių pajutau, kad jis — daug matęs ir patyręs, plataus akiračio žmogus, puikiai žinąs visus pažangaus judėjimo vingius. Sis neužmirštamasis įspūdis liko iš antrojo R. Mizaros lankymosi gimtinėje 1965 m. Žinome, kad jis neišsiskyrė su Tėvyne ir po mirties, prigludo gražiame Dzūkijos kampelyje, gimtuosiuose Savilionyse. Beje, R. Mizaros laidojimo iškilmes aprašytos specialioje knygoje — „Su Tavimi, gimtoji žeme“.

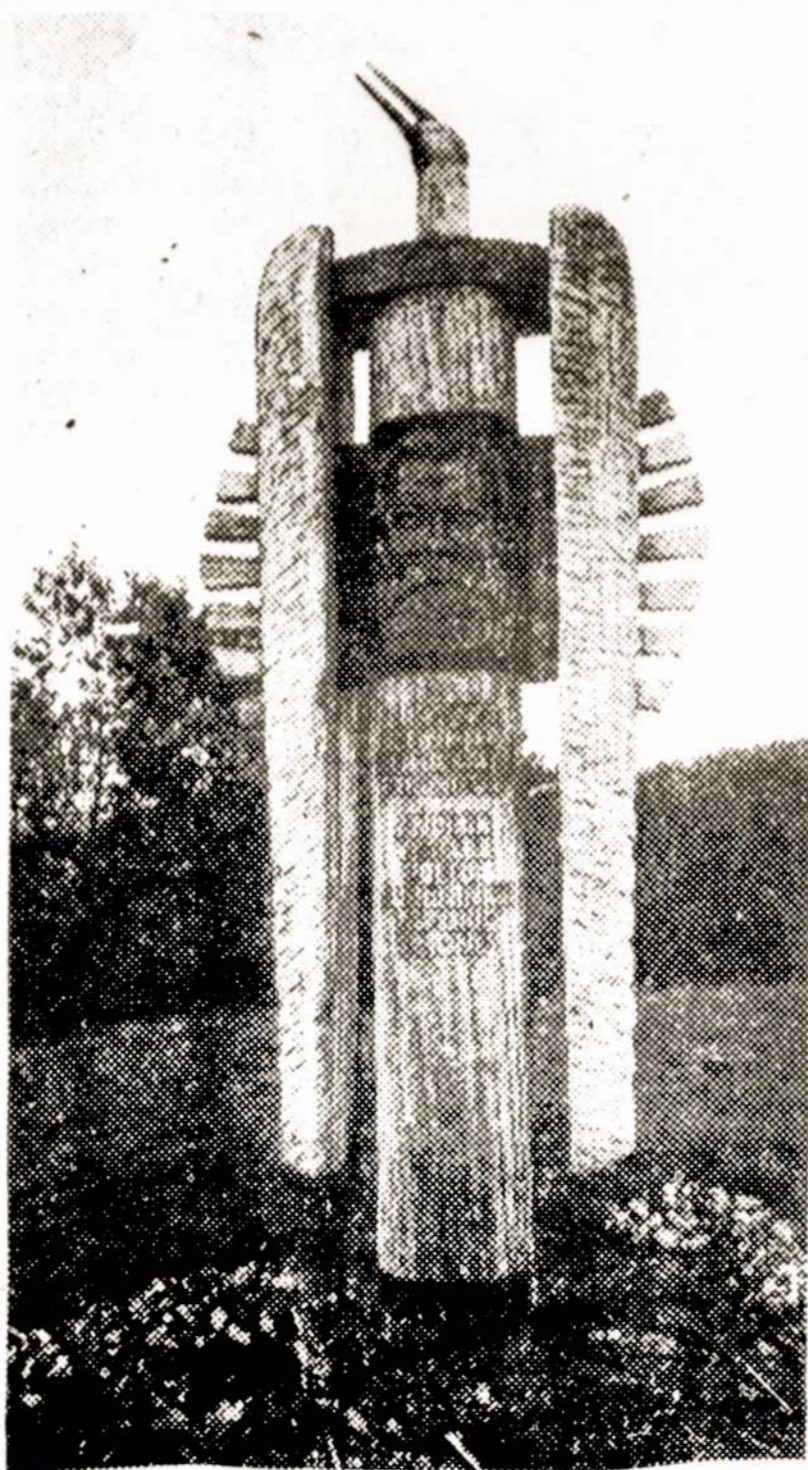
Drąsiai galime sakyti, kad R. Mizara buvo geraširdis ir dėmesingas žmogus, įsimintina ir kūrybiška asmenybė. Ne veltui kadaise ant jo kapo padėjau vandens lelijų, priskynęs jų Juodžio kalno papėdėje teliūškuojančiame ežere. Tegu nevysta gėlės ant Mizaru kapo!

A Kazlauskas

FOTOINFORMACIJA

Kauno rajone, Zapškyje, atidengtas paminklas poetui, visuomenės veikėjui, 1863 metų sukilimo dalyviui, Dž. Garibaldžio (Italija) armijos kovotojui Andriui Višteliui - Višteliui. Po 150 metų sugrįžę gimtinės poeto eilės ir laiškas skamba labai šiuolaikiškai, juose išreikšta lietuvių tautos vienybės idėja. A. Vištelis vienas žurnalo „Aušra“ steigėjų, kuriame ir išspausdino nemažą dalį savo kūrybos.

Paminklo autorius — kaunietis skulptorius S. Žirgulis.

Nuotraukoje: paminklas A. Višteliui - Višteliui.

K. JURELĖS (ELTA) nuotr.

Ar žinome mes, kiek kilometrų nuo mūsų gyvenamosios vietos iki Vilniaus, Kauno, rajono centro, kitų miestų. Ko gero, nežinome. O štai Klaipėdos rajono Agluonėnų gyventojai žino. Žino žmonės, koks atstumas nuo Agluonėnų iki Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Gargždų, Silutės... Žino dėl to, kad čia gyvena ūkio eigylis Jonas Čiapas, kurio iniciatyva gyvenvietėje sutvarkytos lietuvių kapiškaitės, gyvenvietė papuošta reklaminiais stulpais, pašto nameliais laikraščiams. Ir štai čia neseniai atsirado rodyklės, nurodančios kilometrą iki Respublikos miestų (nuotraukoje), kurių autorius — Jonas Čiapas.

B. ALIKNAVIČIAUS (ELTA) nuotr.

NETRADICINIŲ SUVENYRŲ ADRESAS

Vilniaus miesto Liaudies deputatų tarybos vykdomojo komiteto užsienio ryšių skyriaus vedėjas Vaclovas Kontrauskas dar visai neseniai skundėsi:

— Užsik į suvenyrų parduotuvę — ant prekystalio tik tradicinės meškutės su midaus statinaitėmis, kurių kiekvienas namie jau bent po dvi turim, kokias tad būna problema Vilniaus svečiui padovanoti atminimui mūsų žilagalvių miestą primenantį originalų suvenyrą...

Dabar šiam retoriniam klausimui rastas priešnuodis. Sostinės komerciniame žemėlapyje atsirado naujas adresai. Tiksliau originalių suvenyrų adresai — tai Trakų gatvės antruoju numeriu pažymetame name įsikūrus suvenyrų salonas „Margutis“

Jo šeimininkė liaudies meistrė Nijolė Jurėnienė jį vadina dailių amatų seklyčia. Nagingai menininkei įkurti tokią „instanciją“ padėjo Lietuvos kultūros fondas.

Jaukiai, šeimyniškai apstatytose patalpose miela ir malonu, džiugina akį dailūs karpiniai, dirbiniai iš šiaudelių, nunai tapusi labai populiaria „juodoji keramika“ — vazos ir vazelės, čia pamatysite originalių atvirukų, galesite išsirinkti tautinę juostą ar net visą nacionalinį lietuvišką kostiumą, kokių tik dainų šventėse beregėdavom... Kainos čia ne itin didelės, bet, jei ir tos pasirodys neįkandamos, prašom — pasiderėkit, gal ir pavyks...

Seklyčioje taip pat priimami užsakymai suvenyrui, kurį norėtumėte įsigyti ar padovanoti svečiui.

GELEŽINKELININKŲ MIESTE

Netoli Šiaulių, siaura ilga juosta tarp plieninės magistralės ir asfaltuoto plento nusitiesęs vienas didžiausių Pabaltijyje geležinkelio mazgų — Radviliškis. Dieną naktį per šį vidurio Lietuvos miestą keliauja didžiulis tranzitinių krovinių srautas iš centrinių Tarybų Sąjungos rajonų į Baltijos jūros uostus: Klaipėdą, Liepoją, Kaliningradą...

Radviliškis — geležinkelininkų miestas. Ši specialybė mieste atsirado praėjusio šimtmečio pabaigoje, nutiesus Liepojos—Romnų geležinkelio liniją. Garvežius seniai pakeitė šilumvežiai, remontuoti juos ir vagonus, atlikti stotyje įvairius darbus padeda šiuolaikiniai mechanizmai, bet ir dabar prie geležinkelio dirba kas trečias Radviliškio darbininkas.

Tačiau ne vien kitų pagamintą produkciją gabena radviliškietis. Štai didžiausia miesto įmonė — žemės ūkio mašinų gamykla kasdien išsiunčia į gimtojo krašto rajonus, taip pat į Vidurinę Aziją, Sibirą, Tolimuosius Rytus dešimtis pašarų ruošimo mašinų — granuliatorių ir briketuotuvų. Jų srautas nepaliaujamai didėja. Už respublikos ribų žinoma Raštinės reikmenų įmonės produkcija. Daug radviliškietų moterų dirba Šiaulių „Verpsto“ filiale.

Mieste įsikūrusios pajėgios statybinės organizacijos. Didelės statybos vyksta ne tik pačiame mieste, bet ir rajone. Radviliškio rajonas — vienas pirmaujančių žemės ūkio rajonų respublikoje. Pačiame mieste įsikūrė Lietuvos žemdirbystės mokslinio tyrimo instituto bandymų stotis, plačiai tyrinėjanti

pašarų auginimą, rajono ribose — Baisogaloje esančio Lietuvos gyvulininkystės mokslinio tyrimo instituto rekomendacijas taiko praktikoje visi respublikos gyvulininkystės darbuotojai.

Per pastaruosius dešimtmečius Radviliškis smarkiai išaugo, pagražėjo. Anksčiau patys jo gyventojai juokaudavo: jeigu žvirblis suodinas, vadinasi, jis iš Radviliškio. Dešimtmečiais garvežių dūnai sluoksnį po sluoksnio klojo ant pastatų, gatvių, skverų suožius. Anglimi kūrenamus garvežius pakeitė šilumvežiai, centralizavus visas buvusias katilines, sukruito ir miesto vadovai, ir patys gyventojai. Naujomis spalvomis pasipuošė namai, užveisti gražūs gėlynai ir skverai. Antai patekęs į Radviliškio statybos ir remonto valdybos teritoriją, kur prieš keliolika metų plytėjo pelkėtas laukas, gali pamanyti, jog esi botanikos sode. Prisodinta įvairiausių dekoratyvinių medžių, įrengti gėlynai, tvenkiniai su trykštančiais fontanais. Dabar jau iš kitur atvažiuoja pas radviliškietis pasimokyti, kaip reikia tvarkyti aplinką.

Atsirado entuziastų sutvarkyti ir Arimaičių ežerą, prie kurio dabar mėgstamiausia radviliškietų poilsio vieta. Užtvenkus upelį, ežeras padidėjo dešimt kartų. Poilsio zonoje įrengti paplūdimiai, automobilių stovėjimo aikštelės, valčių prieklauskos.

Gražėja geležinkelininkų ir žemdirbių miestas. Jei pasitaikys proga, užsukite ir jūs; nepasigailėsite!

Antanas Norvaišas

OLIMPIADA LIETUVOS KAIME

Sunku šiandien rasti Lietuvoje visuomeninio gyvenimo sritį, kuri dar nepatyrė permainingo. Sportas — irgi neišimtis. Jau turime savo Tautinį olimpinį komitetą, palaipsniui kyla reprezentacinių respublikos komandų materialinio-techninio aptarnavimo lygis, o mūsų garsūs krepšininkai netrukdomai vyksta rungtyniauti į įvairius užsienio šalių sporto klubus.

Tačiau, galvojant apie Lietuvos sporto prestižą pasaulyje, negalima pamiršti ir tų, kurie, nepajėgdami siekti aukštų rezultatų, nori kelti savo fizinę kultūrą, sportuoti. Tokio rūpinimosi pavyzdžių respublikoje jau yra. Vienas iš jų — šią vasarą įvykusi pirmoji Lietuvos kaimo olimpiada. Ir nors ji nebuvo įrašyta į pasaulio olimpinį žaidynių istoriją, džiaugsmo akimirkos, kurias patyrė tiek jų dalyviai, tiek organizatoriai, ilgai neišblės iš atminties.

Mintis gražinti duoklę kaime dirbančiam žmogui, kuris dėl užimtumo, laiko stokos negalėjo pats pasirūpinti savo laisvalaikiu, ūringai jį praleisti, gimė dar peritais metais. Buvo nutarta suorganizuoti sportines žaidynes ir tuo pačiu įtraukti kiek galima daugiau kaimo dirbančiųjų į reguliarius fizinės kultūros užsiėmimus.

Sudarytas organizacinis komitetas pradėjo kruopščiai ruošti žaidynių įstatus. Pagal juos olimpiadoje galėjo dalyvauti kolūkių, tarybinių bei valstybinių ūkių dirbantieji, taip pat ne žemės ūkio specialistai, gyvenantys ir dirbantys atitinkamo ūkio teritorijoje. Nei moksleiviai, nei profesionalūs sportininkai į šį sąrašą nepateko.

Pasibaigus atrankiniam etapui, kuriame dalyvavo daugiau kaip pusantro tūkstančio sportininkų, prasidėjo finalinės varžybos. Jos vyko įvairiuose respublikos rajonuose, miestuose. Krepšininkai, pavyzdžiui, rungtyniavo Biržuose, futbolininkai — Jurbarke, tinklininkai — Kelmėje. Sportinės žūklės mėgėjai išbandė jėgas Molėtų rajone, Stirnių ežere.

Iškilmingas žaidynių uždarymas vyko Pasvalio rajone. Čia taip pat buvo išaiškinti ir geriausi lengvaatlečiai, rankininkai, stipriausieji vyrai traukiant virvę bei kilnojant dvipūdę. Visiems jiems buvo įteikti prizai, atminimo dovanos. Neliūdėjo ir tie, kurie jų negavo. Juk, kaip sakoma, pagrindinis olimpinis principas — ne prizą pelnyti, o... dalyvauti.

Varžybos pasibaigė, dalyviai išsiskirstė po visą Lietuvą, o organizacinio komiteto narių jau laukia nauji rūpesčiai. Reikia pradėti ruošti antrąjį Lietuvos kaimo olimpiadai, kuri vyks 1991 metais. Visi gerai supranta, kad ši sporto šventė turi tapti tradicine. Ji patvirtino seniai žinomą, bet užmirštą tiesą, kad kaimo žmogus taip pat mėgsta sportuoti, noriai dalyvauja varžybose.

Arūnas Požarskas

KERAMIKOS STĖBUKLAI

Tai, kas šiuolaikiniame keramikos mene brandžiausia, šiuolaikiškiausia, buvo galima išvysti tarybiniame keramikų stovykloje, kuri įvyko Panevėžyje.

Pas lietuvius kolegas į ją atvyko svečiai iš JAV, Vengrijos, Pabaltijos respublikų. Kūrybiniame seminare buvo numatytos išvykos į Tainą ir Rygą, kur irgi susipažinta su vietinių keramikų darbais, muziejais.

Menininkai dalinosi savo darbo patirtimi, kartu dirbo, nemaža kūrinii buvo padovanota įvairioms Lietuvos organizacijoms, vaikų namams, mokykloms. Panevėžyje įvykusi kūrybinė keramikų stovykla ypatinga tuo, kad čia buvo susirinkę menininkai, kurie dirba šamoto technika. Jurgis Pekarskas

Vilnius, 1989 m. lapkričio 23 d.

BUITINIŲ PATOGUMŲ KONVEJERIS

Šiandien Lietuva nori daugiau statyti, šiaudien skiriami sklypai individualių namų — kotedžų statybai. Viso to nebūta kelis dešimtmečius. Tačiau, žinoma, pageidaujantys turėti savo namą, o ir profesionalai statybininkai susiduria su rimtomis problemomis. Ir svarbiausia — kokybiškų statybinių medžiagų įrangos problema. Siekdamas užpildyti šią spragą, Anykščių statybinių medžiagų kombinatas sudarė sutartį pradėti bendrą santechnikos įrengimų gamybą su prancūzų firma „Termatube“. Ji garsėja užsienyje savo technologinėmis linijomis bei įranga tokio profilio, kaip Anykščių gamykloms.

„Termatube“ anykštėnų meistrams įsipareigojo pateikti įrengimus bei technologiją gaminti ke-

raminius santechninius įrenginius. Naujoji aukščiausios kokybės įrangos gamyba organizuojama Vikonyse, jau esančiuose gamybinuose plotuose. Numatoma gaminti apdailos plyteles iš polimerinio betono su „marmuriniu“ piešiniu. Šioms plytelėms gaminti naudojamas kvarcinis smėlis. Taipogi bus gaminamos vonios, kriauklės, unitazai — irgi iš kvarcinio smėlio. Gamybai išplėsti panaudojamos kooperuotos suinteresuotų įmonių ir organizacijų lėšos. Kontrolinis paketas anykštėnų rankose: prancūzai įdeda į šį reikalą 40 procentų kapitalo. Numatoma, kad naujojoje gamyboje dirbs 50 žmonių, o jų gamybos apimtis bus produkcija už 2,5—3 milijonus rublių.

Jonas Mikellionis

LIETUVOS JAUNIMAS KELIAUJA

Lietauvos jaunimas keliauja. Tai ir suprantama, nes jauniems žmonėms sunkiau įsigyti orangiai kainuojančius kelialapius, lėšų jie turi mažiau. Tačiau, kad galėtum sudominti užsienio partnerius, ir pačiam reikia turėti neblogą bazę priimti svečius iš tolimų šalių. Tai irgi savarankiškumo laidas. Dabar tariamasi su Lenkijos statybininkais dėl viešbučio statybos, jau prasidėjo didelio jaunimo viešbučio statyba Vilniuje. Plėsis ir biuro struktūra — jau yra padaliniai Klaipėdoje, Kaune, numatoma jį steigti ir Panevėžyje. Biuras taipogi ėmėsi teikti paslaugas piliečiams, išvykstantiems į užsienį — pagal organizacijų paraišką apiforminami išvykimo į užsienį dokumentai, užsakomi bilietai.

Biurui daug talkina ūkiskaitinis padalinys — jaunimo turizmo susivienijimas, įkurtas Vilniuje. Jis jau sudarė nemažai savarankiškų sutarčių, priima turistus iš Lenkijos, Vengrijos, VDR. Tai — vadinamasis bevaliutinis pasikeitimas turistinėmis grupėmis, kuris jaunimui yra labai priimtinas. Vasara atostogų metas — dabar ypač pagausėjo moksleivių ir studentų kelionių. Daugiausia į socialistines šalis, moksleivių ir jaunimo stovyklas. Kitų šalių jaunimui tokie dalykai rengiami Lietuvoje. Norinčių apsilankyti gintaro krašte nestinga.

Vytautas Rimaitis

Dabar Lietuvoje turistinio maršruto įkarštis. Toliniais maršrutais keliauja ir Lietuvos jaunimas — auginimo laikais atsivertę galimybes patiem planuoti savo keliones, išvykti į tas šalis, kurios anksčiau buvo nepateiktamos. Paskaitas su jaunimo tarptautinio turizmo biuro „Spunk“ pirmininku kalbėjus su jaunimo tarptautinio turizmo biuro „Spunk“ pirmininku, kur šiemet lietuvių jaunuoliai ir mergaitės padavos su Dabur aktyvaus darbo etapas biuro kelialapiams.

„Alma Latina“ — nauja draugija

Vilniuje, Respublikinė „Zinija“ draugijos patalpose, įvyko steigiamasis Lietuvos—Lotynų Amerikos draugijos „Alma Latina“ susirinkimas.

Iniciatyvos įkurti šią organizaciją ėmėsi grupė gimusių Lotynų Amerikos šalyse lietuvių palikuonių, atvykusių pastaraisiais dešimtmečiais į tėvų žemę nuolatiniam gyvenimui.

Draugijos įstatuose numatyta, kad tai bus savanoriška visuomeninė organizacija, vienijanti Lietuvos gyventojus, besidominčius Lotynų Amerikos kultūra, ispanų arba portugalų kalbomis, suinteresuotus Lietuvos ir Lotynų Amerikos įvairių ryšių plėtojimu.

Po naujos draugijos įregistravimo jos įstatai bus paskelbti spaudoje. Tie, kurie panorės tapti naujos draugijos nariais, galės tai padaryti, kreipęsi draugijos nurodytu adresu, kuris bus paskelbtas kartu su įstatais.

Bronius ZULANAS

Atgimsta Kretingos istorija

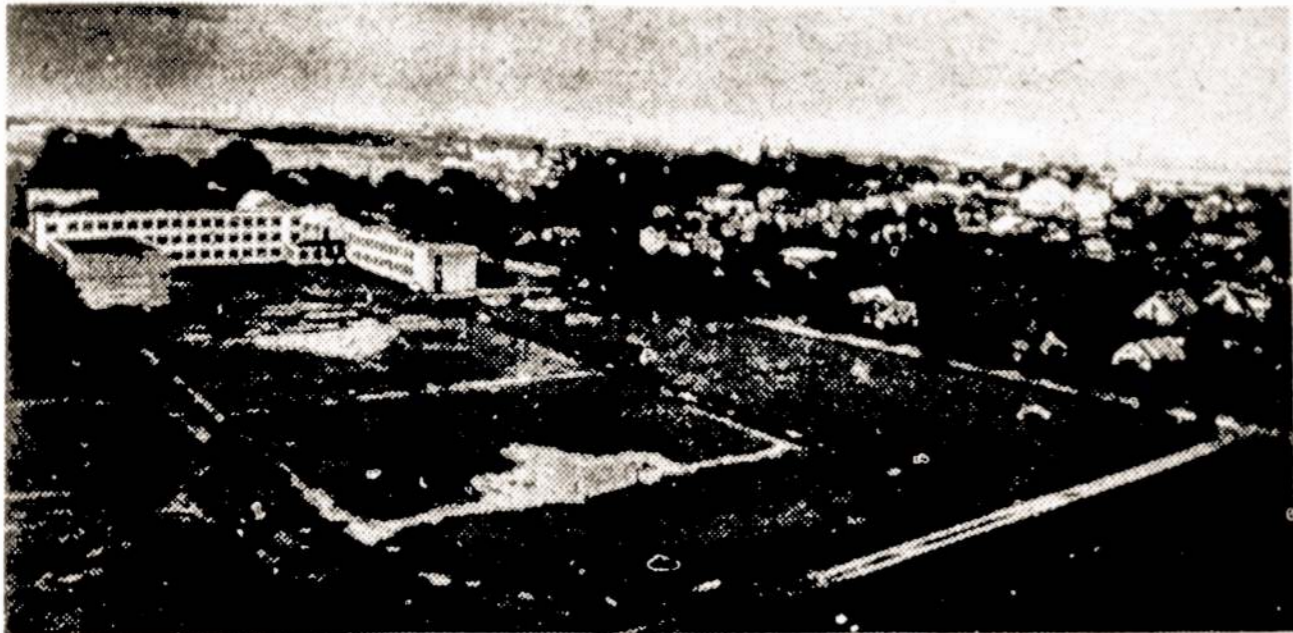
Lietuvos spaudą apkeliavo nuotrauka, kurioje visu grožiu — atgimęs Kretingos Lurdas. Daugelį metų jis buvo apleistas. Valdžia vis neduodavo leidimo jį sutvarkyti, tačiau žmonės į šią istorinę vietą atvažiuodavo iš visos Žemaitijos. Ir ne tik tikintieji. Lurdas — tai Kretingos istorija. Kaip ir Tiškevičiaus rūmai su žiemos sodu, kaip senasis vienuolynas, kaip ir aplinkiniai piliakalniai ir pilkapiai.

Nūnai visą pavasarį vyko darbai. Buvo atkuriamas Lurdo vaizdas, atstatomas grotas, apjuostas kaldinta tvorele, apsodintas gėlynas. Šiuos darbus atliko patys kretingiškiai. Niekas nė nepagalvojo apie atlyginimą.

Kretingos Lurde vėl muša anksčiau apleiktas šaltinis, o į grotą grąžintos daugelį dešimtmečių Kretingos bažnyčioje saugotos Sv. Marijos ir Sv. Bernadetos skulptūros.

Prie Lurdo dabar pilna lankytojų. Tarp jų daug turistų, tautiečių, atvykusių aplankyti tėvų ir senelių žemės.

Antanas Pranskaitis

Vytautas iš... vandentiekio bokšto aukštųjų.

REKVIEM IŠNYKUSIAI TAUTAI

„Naujoji gadynė jau švinta“, „Lietuvių gaidos“, „Mano kanklės paukštos“, „Nukrėskime rasą apie rugių lauką“ — tai toli gražu ne visi pastarųjų metų Lietuvos folklorinio teatro trupės darbai. Šią vasarą kolektyvas savo gerbėjus nudžiugino dar viena premjera. Rampos šviesą išvydo spektaklis „Apraudokime Prūsijos žūtį“.

Pastatymas — savotiškas rekviam išnykusioms baltų gentims, kurios gyveno pietrytinėje Pabaltijo dalyje. Nesugebėjusios atspirti Kryžiuočių ordinui, XIII amžiaus pabaigoje jos buvo galutinai nukariautos. Likę gyvi prūsai kolonistų buvo žiauriai engiami.

politiškai diskriminuojami ir ilgai nutautėjo. Paskutiniai prūsai, mokėję savo kalbą, išmirė XVIII amžiaus viduryje.

Libreto ir pastatymo autorius — Lietuvos folkloro teatro trupės kūrėjas ir ilgametis jos vadovas, Lietuvos TSR nusipelnęs meno veikėjas Povilas Mataitis. Spektaklyje režisierius vykusiai panaudojo Duisburgo kroniką, kurioje šlovinama Kryžiuočių ordino agresija prieš prūsus ir lietuvius, atsispindi prūsų buitis ir kultūra. Taip pat buvo remtasi kitais istoriniais šaltiniais, parodytos Mažosios Lietuvos evangelikų mirusiųjų pagerbimo šventinės apeigos.

Algis Poctus

Smuikas kalvio rankose

Šią jaukią trobelę Žemalės pakraštyje žino ne tik mažeikičiai, bet ir daugelio aplinkinių rajonų, sostinės muzikantai. Gyvena joje kalvis Juozas Mažrimas. Baigia septintą dešimtį, porą iš jų kolūkio kalvėje kilnojo sunkų kalvio kūjį. O vaikystės pomėgis muzikos instrumentams išliko iki senatvės.

— Esu padaręs keturis smuikus, tris violončeles, nemažai gitarų ir kitų styginių instrumentų, — pasakoja kalvis. — O labiausiai tai būgnus dirbti mėgstu. Dvidešimt šešis jau esu padaręs...

Specialistai tvirtina, kad Juozas Mažrimas — vienintelis toks būgnų meistras Lietuvoje. Mat, labai jau smagus jo rankų padaryti būgnai ir būgneliai. Todėl ir išgyja juos ne tik saviveiklininkai, bet ir profesionalūs muzikiniai kolekty-

Geras kaimynas ne pagal kepurę

Labai smagiai „Kauno audinių“ fabriko darbuotojus nuteikė žinia, kad vietinėje parduotuvėje galima nusipirkti puikių daržovių, kurias atgabeno tiesiai nuo lysvių Nevežio kolūkio žemdirbiai.

Dalykinis bendradarbiavimas tarp fabriko ir kolūkio žmonių prasidėjo šį pavasarį. Buvo nutarta pagelbėti vieni kitiems. Ta pagalba buvo tokia: kauniečiai padėjo kolūkiui pasistatyti šiltnamius, aprūpintus šiuolaikiniais įrengimais. Tad anie netruko atsidėkoti derliumi. Bendradarbiavimo sutartyje taip ir surašyta, kad dalis šiltnamyje išaugintų pirmarūšių daržovių bus skirta „Kauno audinių“ dirbantiesiems. Tai jau Vilnis, 1989 m. lapkričio 23 d.

vai. Meistras rodo su meile padarytus instrumentus. Jie gražiai inkrustuoti, gerai skamba. Net nesitiki, kad šioje kuklioje kaimo sodyboje padaryti.

Kalvis ne tik daro dailius smuikus, bet ir pats moka jais griežti, skambina gitara, groja akordeonu. Garsėdavo kadaise Žemalės kaimo kapela, kurioje ne vieną dešimtmetį griežta. Važiuodavo į festivalius, dainų šventes.

Neabejinga muzikai ir plati meistro giminė. Kai atvažiuoja iš kaimyninės Latvijos brolis — neiškenčia nesugriežę, abu net televizijos studijoje yra koncertavę. Penkias dukras išaugino, vienuolikos anūkų susilaukė. Dukra Genutė moko vaikus muzikos, saksofonu groja anūkas Darius.

Armantas Norvališas

ne pirmas toks pavyzdys Respublikoje. Bendradarbiavimas, ryšiai tarp kaimo ir miesto plečiasi. Kolūkiai ir tarybiniai ūkiai imasi plėsti savo gamybą, naudodamiesi kooperuotomis lėšomis. Jas mielai perduoda pramonės įmonės. Tai leidžia pirmiausia geriau aprūpinti savo darbuotojus, na, o žemdirbiai turi iš to tiesioginę naudą — nereikia ieškoti kreditų. Žemdirbių sponsoriais dabar yra, sakykim, „Masčio“ trikotažo gamybinis susivienijimas Telšiuose. Jo kolektyvas aplenkiant prekybines bazes aprūpinamas ne tik daržovėmis, bet ir mėsa, kiaušiniams.

Antanas Merčaitis

PENKIAMETĖ IŠGELBĖJO SAVO BROLIUKĄ

Marjampolės rajono Valinčių kaime galsras klio Akmenų kolūklui priklausančiame gyvenamajame name, kuriame gyvena Geležų šeima. Galsro metu namuose buvo trys mažamečiai vaikai: penkerių metų Asta Geležytė, 4 metų jos sesutė Laima ir 9 mėnesių broliukas Vytautas.

Tos dienos rytą vaikų motina, užmigdžiusi sūnelį, išėjo į parduotuvę, esančią maždaug už 2 kilometrų nuo namų. Netrukus Asta Geležytė, žiūrėdama televizorių, pajuto iš gretimio kambario besiskverbiančių dūmų kvapą. Nubėgusi į tą kambarį iš pamatė, kad jos sesutė Laima stovi prie stalo ir verkia, o kampe dega drabužiai ir popieriai. Asta skubiai išvedė sesutę į lauką, tuoj sugrįžo į tą kambarį, kur miegojo broliukas, ir išnešė jį į kiemą. Taip penkiametė mergaitė išgelbėjo savo broliuko Vytauto gyvybę.

Ugnis... Tas amžinas stebuklas visais laikais vilioja žmogų. Tačiau bene labiausiai šis gamtos reiškinys traukia vaikus. Jie, vadovaudamiesi daugiau emocijomis nei protu, veržiasi prie ugnies. Statistika rodo, kad šalyje kas penktas žuvęs per gaisrą nepilnametis, o apie 10 proc. visų gaisrų sukelia vaikai.

Per šiuo metų 8 mėnesius Lietuvoje užregistruota 370 gaisrų, kuriuos sukėlė išdykaudami su degtukais vaikai. Šių gaisrų nuostoliai — 283 977 rubliai.

Siaubingiausia, kad nuo metų pradžios liepsnos ir dūmai jau pasiglemžė 9 mažylių gyvybes. Manau, kad tas, kam teko matyti sudegusį vaiką, arba bent jau smarkiai apdegusį, sutiks su manimi, kad šiurpesnį vaizdą sunku įsivaizduoti. Randai ir kitos nudegimų žymės mažylių kūne — turėtų būti priekaištas visiems suaugusiems.

Maži vaikai paprastai nesąmoningai mėgdžioja suaugusiuosius. Palikti be priežiūros, nesuprasdami savo veiksmų prasmės ir pavojingumo, bando uždegti degtuką, atidaryti krosnies dureles, įkišti į rozetę elektros prietaisą kištuką ar kitą daiktą. Dažnai jie žaidžia su ugnimi, nesuvokdami, kuo tai gali baigtis, o įvykus nelaimėi, dažniausiai išsigąsta, bėga, slepiasi, kartais mėgina gesinti ugnį.

Gaisrų bei jų priežasčių analizė rodo, jog tėvai ir pedagogai nepakankamai moko vaikus tinkamai elgtis su ugnimi. Asmeninis pavyzdys — vienas svarbiausių auklėjimo metodų. Kaip minėta, maži vaikai mėgdžioja suaugusiuosius, pirmiausia tėvus. Kai vaikai mato tėvą kambaryje su degančia cigarete, arba motiną, kuri degtuką meta kur pakliuvo, — vargu ar mažyliai supras, kad ugnis ne tik šildo ir verda maistą. Ne vien tik pagarbą, bet ir baimę ugniai reikia skiepyti mažyliams. Matydamas, kad ugnis padeda dirbti tik naudingus darbus, vaikas nesuvokia jos pavojingumo. Niekuomet neduokite užsiverkusiam mažyliui nuraminti degtukų dėžučių, su-

gadintų žiebtuvėlių ir kitų su ugnimi susijusių daiktų.

MOKYKLA PAŠILAIČIUOSE

Naujoji Vilniaus vidurinė mokykla Pašilaičiuose.

AR TAS KNYGAS LEIDŽIAME

Rugsėjo 29 dieną Varėnos rajone prasidėjo dvyliktoji respublikinė vaikų knygų šventė „Kiekvienai tautai jos kalba — didžioji“. Dviejų dienų programoje — knygų leidėjų ir rašytojų susitikimai su moksleiviais, pedagogais, kultūros darbuotojais, literatūros vakarai, teatralizuotos eitynės, etnografinių ansamblių koncertai. „Vyčio“ leidyklos knygų paroda, mugė, na, ir, žinoma, svečių sutikimas prie rajono ribos, iškilmingas šventės atidarymas, baigiamasis

vakaras... O koks gi viso to tikslas? Tokį klausimą šventės išvakarėse Eltos korespondentė Vida Petrauskaitė pateikė „Vyčio“ leidyklos vyriausiajam redaktoriui Liudui Piliul.

— Tai šventė skaitytojams, proga gauti mylimo rašytojo autografą, išgirsti įdomų pasakojimą apie knygos kelią nuo rašytojo darbo stalo iki knygyno. Mums gi, leidėjams, tokios šventės — puiki galimybė pasitikrinti, ar tas knygas leidžiame, ar visos jos turi paklausą, ar

patinka iliustracijos. Vykdydami pageidavimus, išgirstus per praėjusias šventes, štai šįmet pradėdame leisti vaikams „Nuotykių biblioteką“. Žinome, kad reikia daugiau pažintinės literatūros knygų ir pasakų, pasakų — gražiai iliustruotų knygučių patiems mažiesiems. Siekiame, kad šių knygų tiražai būtų kuo didesni.

Per vaikų knygų šventę Varėnoje debiutuos senesniai įkurtas firminis „Vyčio“ leidyklos knygynas. Kol kas jis dar „ant ratų“, nes tik nuo Naujųjų metų gaus nuolatinės patalpės Vilniuje, Gedimino prospekto gale.

Nuoma — pagrindas dirbti geriau

Dvidešimt vieno Vilniaus rajono ūkio vadovai, susirinkę į tarybos posėdį, nutarė, jog vienintelė išeitis pagerinti „Neries“ gyvulininkystės komplekso darbą — tai išnuomoti jį kolektyvo dirbantiems. Taigi dabar pasirašyta nuomos sutartis, kuri galioja iki 2000-ųjų metų. Tai pirmas toks atvejis respublikoje, kai bandoma komerciniais pagrindais tvarkyti stambią žemės ūkio įmonę.

Pats nuomininkų kolektyvas irgi prieš šio reikalo prisidėjo ne tuščiomis rankomis — jų įnašas į firmą 100 tūkstančių rublių. Reikalai šiame gyvulininkystės komplekse, lyginant su respublikos vidurkiu, buvo visai neblogi — rentabilumas įmonėje siekia 45 procentus. Žmonės irgi neblogai uždirba — vidutinis mėnesinis atlyginimas čia 300 rublių.

Tačiau dabar čia planuojama nesitenkinti 300 tonų mėsos, išauginamos virš plano, o plėsti kompleksinį ūkį — tai ir šiltnamiai, auginti kailinius žvėrelius, įkurti seriją kooperatyvų, kurie užsiims pagalbiniams verslams, kad būtų sukurta visa, kas tik įmanoma iš susikaupiančių atliekų. Toks požiūris — ekologiškas, nes šiandien gyvulininkystės kompleksai dėl valymo įrenginių stokos tapo kaime dideliais teršimo židiniams. Be viso to ūkiskaitinis „Neries“ susivienijimas firmos pajininkams papildomai perves pusę milijono rublių.

Džiugas Zemaitis

gadintų žiebtuvėlių ir kitų su ugnimi susijusių daiktų.

Raimondas BAGDZEVIČIUS
Priešgaisrinės apsaugos
vaidybos inžinierius

GRAŽĖJA SVEIKATINGUMO MIESTAS

Gražiame gamtos kampelyje prie didžiosios Nemuno kilpos įsikūręs Birštonas. Kasmet čia gydosi ir poilsiauja apie 40 tūkstančių žmonių, atvažiuosiu iš įvairių šalies kampelių.

Pažintį su kurortu poilsiautojai ir svečiai paprastai pradeda nuo muziejaus. Čia jie sužino, kad sūriais Birštono vandenimis dar aštuonioliktame amžiuje susidomėjo Vilniaus universiteto mokslininkai. Jų viltys rasti čia druskos kodus nepasiteisino, bet tyrinėjimai nebuvo beprasmingi. Birštono mineralinius vandenius praėjusio amžiaus viduryje pradėta naudoti gydymui. Bėgant metams, kurortas vis labiau garsėjo, bet gaisrai ir pirmasis pasaulinis karas gerokai nusiaubė Birštoną.

Prieš karą kurorto atstatymo darbai vyko labai lėtai. Be to, tada čia gydėti tik tie, kurie galėdavo už gydytojo apžiūrėjimą sumokėti 10 litų, už paprasčiausią purvo ar mineralinio vandens vonią — 8 litus ir t. t.

Per pastaruosius keturiasdešimt pokario metų Birštono sanatorijos ir gydyklos labai išsiplėtė ir tapo prieinamos kiekvienam. Kurorte dabar veikia daugiau kaip dešimt grėžinių, iš kurių trykstančiu mineraliniu vandeniu gydomos įvairios širdies, inkstų, kepenų, nervų ir kitos ligos. Gydyklose taip pat naudojamas durpių purvas, kuris atvežamas iš netolimų apylinkių.

Prieš keletą metų iškilo naujas „Spalio“ sanatorijos korpusas, savo gydyklas pasistatė „Vermės“ pensionas. Birštono apylinkėse įsikūrė nemažai Kauno ir Vilniaus gamyklų profilaktorių.

Gražėja ir pats Birštonas. Surtvirtinti Nemuno krantai, įrengti nauji paplūdimiai. Mieste stengiamasi statyti pastatus nepanašius

į kitur statomus, taikytis prie per dešimtmečius nusistovėjusio architektūros stiliaus.

Nuo seno garsus Birštono „Vytauto“ šaltinio geriamasis mineralinis vanduo. Daugiau kaip 16 milijonų butelių „Vytauto“ ir „Birutės“ mineralinio gazuoto vandens kasmet gydymo įstaigoms ir prekybos tinklui tiekia Birštono mineralinio vandens pilstymo cechas. Be jo mieste veikia suvenyrų gamybos cechas, kuriame dirba nemažas būrys audėjų ir pynimo meistrų.

Pastaraisiais metais Birštonas vis plačiau garsėja kaip puiki vieta poilsiui bei turizmui. Tiek žiemą, tiek vasarą kairiajame Nemuno krante, tyliame Alksniakiemio šile įsikūrusi Birštono turistinė bazė priima šimtus kelionių mėgėjų. Jų paslaugoms vasaros nameliai, jaukūs daugiaaukščiai gyvenamieji korpusai, valgyklos, vaikų prieplauka. Iš turistinės bazės organizuojami įdomūs turistiniai maršrutai tiek valtimis, tiek automašinomis ir pėstute po gražias Birštono apylinkes — Punios šilą, Nemuno vingiais, miškingomis kalvomis.

A. Jaunius

„100 SVEIKATOS KOKTEILIŲ“

Šitaip pavadinimą brošiūrą išleido Belgijos asociacija prieš vėžį. Knygoje pateikiama šimtas receptų, kaip pasigaminti bealkoholinių gėrimų iš daržovių ir vaisių, kuriuose daug vitaminų ir kurie priinami eiliniams pirkeju. Maždaug milijonas šio savotiško sveikatos žinyno egzempliorių bus nemokamai išplatinta Belgijos miestuose ir kaimuose.

Vilnius, 1989 m. lapkričio 23 d.

RESPUBLIKOS MIESTAI: SNIEČKUS

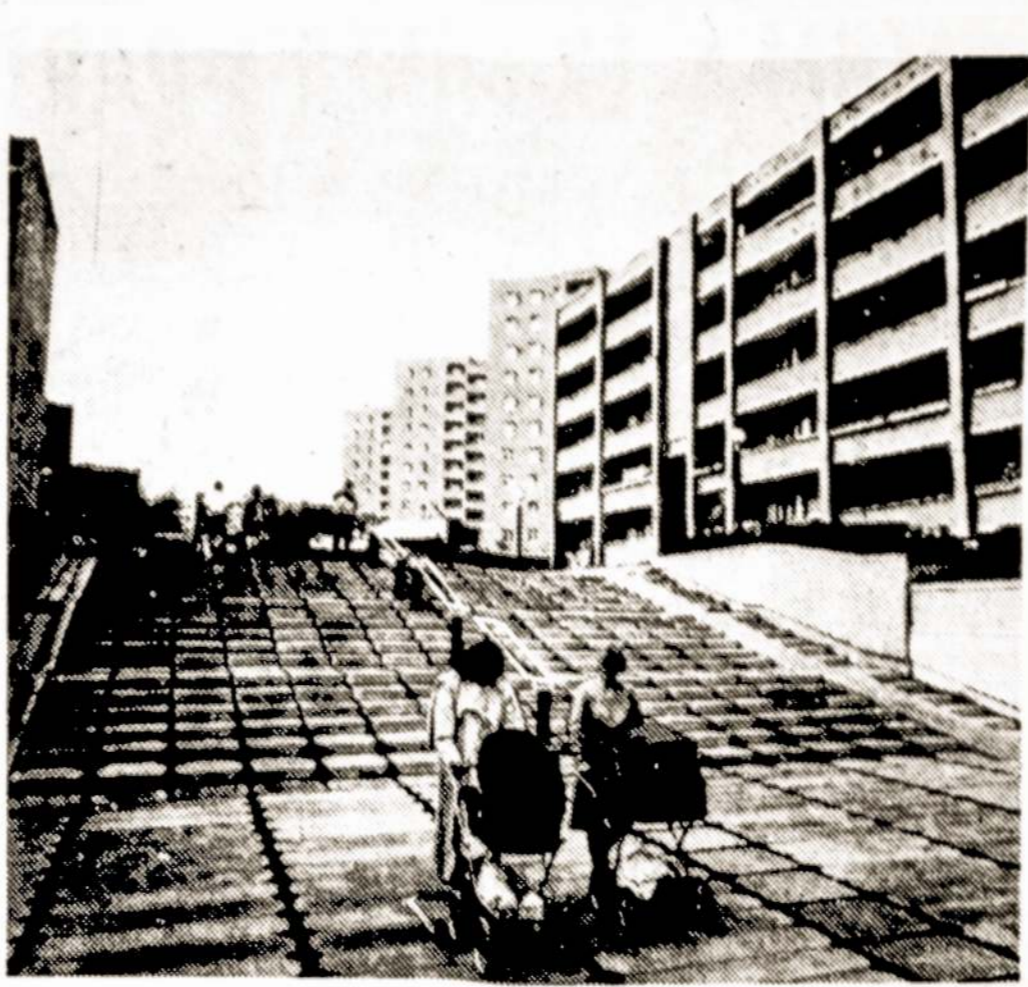

Sniečkus — viena jauniausių gyvenviečių Lietuvoje. Energetikų ir statybininkų miestyje dabar yra 32,5 tūkstančio gyventojų.

Per dvyliką metų čia išaugo nemažai šiuolaikinių statinių. Gyvenvietėje — penkiolika didesnių gatvių su šiuolaikiniu išplanavimu. Pastatyta apie 60 tūkstančių kvadratinų metrų gyvenamojo ploto, tai yra apie 11 tūkstančių butų. Kasmet didėja naujų kultūros, buities, medicinos ir mokymo įstaigų, atidaromi nauji prekybos centrai.

Sniečkaus centras. Pasivaikščiojimas Olimpiados gatvėje.

Vladimiro GULEVICIAUS (ELTA) nuotraukos

„LITUANUS“ LEIDŽIA KNYGAS

Šimtatūkstantinis dviejų knygų „Suokalbis“ ir Mykolo Rėmerio „Lietuvos sovietizacija 1940—1941“, pasakojančių apie Molotovo—Ribentropo suokalbį, nukreiptą prieš Pabaltijo tautas, buvo išpirktas per keletą dienų. Abi knygos pasirodė knygynuose minėtojo pakto penkiasdešimties metų „jubiliejaus“ išvakarėse. Šias aktualias knygas išleido per rekordinį laiką — mėnesį — akcinė spaudos bendrovė „Lituanus“. Kol kas tokios organizacijos respublikoje nebuvo. Bet jos indėlis į leidybinę veiklą iškart ryškus: pirmojoje knygoje sudėti 1939—1940 metų dokumentai apie Stalino ir Hitlerio nuosprendį likviduoti Lietuvą ir kitas suverenines valstybes, vokiečių, rusų ir lietuvių kalbomis, o kitas garsaus ano meto politinio veikėjo — istorinė Lietuvos sovietizacijos apžvalga ir konstitucinis jos įvertinimas.

Spaudoje naujosios bendrovės generalinis direktorius Edmundas Jušys taip pakomentavo leidybinius tikslus ir planus: bendrovė pradėjo veikti šiemet, liepos 1 dieną. Į ją įeina vienuolika akcinių — organizacijų. Tiesa, bendrovės nuostatuose numatyta, kad akcininkais gali tapti ir privatus piliečiai, inėšę tam tikrą sumą. Dabar bendrovės „Lituanus“ akcinis kapitalas — per pusę milijono rublių.

Pagal veiklos pobūdį „Lituanus“ — leidybos-prekybos bendrovė. Pavadinimas — neatsitiktinis. „Lituanus“ planuoja orientuotis į užsienio rinką ir joje veikti. Kitaip tariant, „Lituanus“ mano tapti „Lietuvos tarptautine knyga“.

Ką „Lituanus“ rengiasi leisti? Pirmiausia tai — aktualijos iš meno, politikos, kultūros srities. Na, o antra — tai Lietuvos kultūros biblioteka, kuri turėtų pirmą kartą apimti viso pasaulio lietuvių literatūrą, visa, kas susieta su gintaro kraštu. Ir trečia — planuojama plačiau Lietuvos visuomenę supažindinti su pasaulinės literatūros barais. Norima netgi išleisti Nobelio premijos laureatų kūrinius.

Tokia „Lituanus“ leidybinė veikla neabejotinai daug prisidės prie dvasinio Lietuvos atgimimo, pažintis su pasaulinės literatūros, ir publicistikos šedevrais bei aktualijomis, praplės mūsų žmonių akiratį. Beje, knygos bus leidžiamos ne tik lietuvių, bet ir anglų, vokiečių, prancūzų, rusų kalbomis. Jos bus skirtos ne Respublikos rinkai.

Pranas Mintauskas

Vilnius, 1989 m. lapkričio 23 d.

Dainininkė vėl dainavo Lietuvos publikai

Po ilgos pertraukos ne tik Klaipėdos žiūrovai, bet ir daugelio kitų Respublikos miestų gyventojai turėjo progą vėl išgirsti kartu su vyru į Vakarų Vokietiją emigravusių dainininkė iš uostamiesčio Nelly Paltinienę. Ilgą laiką ji buvo viena populiariausių Lietuvos estrados dainininkių, Klaipėdos estradinio ansamblio „Kopų balsai“ solistė.

Dabar visiems akivaizdu, kad gyvenimas Vakaruose neatsiliepė dainininkės karjerai ir toliau

nesiskiria su daina. Kartu su vyru ji dalyvauja visuose Vakarų Vokietijos lietuvių bendruomenės renginiuose.

Ne tik vyresnioji karta gausiai susirinko į Klaipėdos kultūros rūmus ir Vilniaus sporto rūmus, norėdama išgirsti savo jaunystės dainas, bet ir jaunimas, kurį domina lietuviškos dainos istorija, kuris pažįstamas su Nelly Paltinienės talentu iš plokštelių. Visi koncertai praėjo su šlaugu.

Gedvydas Vinelkis

KUO PUOŠĖSI PROTĖVIAI

Daugelio Biržų istorijos muziejaus lankytojų dėmesį nunai patraukia sagė, savo forma primenanti drugelį. Ji puošia čia naujai atidarytą mūsų protėvių papuošalų ekspoziciją. Sagė, kaip ir daugelis kitų eksponatų — apyrankių, auskarų, karolių — rasti kasinėjant Muoriškių pilkapius prie Nemunėlio Radviliškio.

Naujojoje muziejaus ekspozicijoje visuomenės dėmesiui pateikti visi archeologinių kasinėjimų radiniai. Jie datuojami labai tolimu laiku — I—XVI mūsų eros amžiais. Beje, gida ekspozicijos lankytojams primena, kad minėtoji sagė, kaip ir daugelis kitų eksponatų, niekur kitur Lietuvoje neaptikti. Senovės meistrų dirbiniai žavi linijų graškumu, apipavidalinimu, o tai liudija, kad mūsų protėviams buvo nesvetimas estetiškas grožio pajautimas. Beje, čia taipogi pateikiama nemažai vyriškų papuošalų, o iki šiol jų kolekcijos respublikos muziejuose buvo gana nepilnos, radiniai į jas patekdavo epizodiškai. Naujoji kolekcija — tapo Biržų muziejaus perlu, turi nemažą reikšmę mokslui, o taipogi mados istorijos tyrinėjimams.

Antanas Povilonis

DŽŪKIŠKA VEISELIA

Priemiestinio Alytaus rajono „Tvirtovės“ kolūkio nariai Stasė ir Juozapas Sakevičiai šventė bendro gyvenimo penkiasdešimties metų jubiliejų. Jiems koncertavo „Džūkiška veseilia“, kurioje anksčiau dalyvavo ir Juozapas. Savi-veiklininko nepamiršo buvę grupės nariai.

Prieš keliolika metų pagyvenusių žmonių ansamblį „Džūkiška veseilia“ kurti ėmėsi LTSR nusipelnę kultūros švietimo darbuotojai Janina ir Valentinas Kirliai. Idėja atkurti senovės šio krašto žmonių šokių, dainas ir papročius patiko vietiniams žmonėms.

SILUTĖJE KEPAMA ARMĖNIŠKA DUONA

Tokia naujiena įrašyta pamario mieste Silutėje neseniai atsidariusios kooperatinės kepyklos iškauboje. Šią kepyklą atidarė Latavra Osipova kartu su savo vyru. Nagingoji kepėja gimė ir išaugo Užkaukazėje, kur lavašas labai populiarus. Tad ji pabandė jo kepimo technologiją atkurti tolimoje Lietuvoje. Silutiškiams egzotiška duona patiko. Kasdien parduodama apie du šimtai „kepalų“ lavašo.

Latavros Osipovos kooperatyvas numato išplėsti savo egzotišką asortimentą — gaminti daugiau įvairių rytietiškių ir kaukaziškių delikatesų.

Valdas Juraitis

Susirinko gausus būrys norinčių dalyvauti. Dainininkai ir šokėjai patys rinko medžiagą. H. Karpuškienė, 50 metų pati armonika grojusi vestuvėse, surinko arti šimto dainų. M. Jauneikienė ir J. Janulevičius daug šokių, poringų, mįslių ir žaidimų. Kiti senoviškų drabužių parūpino.

Pusę metų vyko repeticijos, po to pirmas pasirodymas, kuris tęsėsi net keturias valandas. Nors žiūrovai liko patenkinti, programą teko trumpinti.

Per praėjusį laiką įvairiose Lietuvos vietose suvaidinta daug spektaklių, o etnografinių ansamblių ir atlikėjų konkursuose laimėtas absoliučiai geriausio vardas, prizininkų diplomai. Kolektyvo nariai M. Jauneikienė, J. Valūnas, J. Prabulis ne kartą tapo laureatais. Taip ir nepajuto ansambliciai, kaip atėjo 200-ojo koncerto vakaras. Tą šeštadienio vakarą ir pagerbė savo buvusį kolektyvo narį Juozapą Sakevičių.

Keičiasi šio respublikoje žinomo kolektyvo dalyviai. Tik nesikeičia savi-veiklininkų entuziazmas, atsidavimas scenai, noras puoselėti gražias senovinių vestuvių tradicijas.

Stanislovas Pleskus

PUNIOS ŠILAS

Netoli Alytaus didelėje Nemuno kilpoje ošia Punios šilas — genetinis draustinis. Siauriausia šios sąsmaukos dalis tesiekia vos tris kilometrus, bet Nemunas jos neįveikė ir pasuko į dešinę, padarydamas didelį vingį.

Šilas palyginti nedidelis — truputį daugiau kaip 2700 hektarų. Tačiau jame net penki šimtai augalų rūšių, iš kurių kelios įrašytos į Lietuvos raudonąją knygą. Miške auga ažuolai — gamtos paminklai, maumedžiai, aukščiausioji Lietuvos pušis. Čia gyvena retas paukštis — juodasis gandrą. Į tankmę slepiasi sulindusios pasalūnės kiaunės ir lūšys, o mažiau prieinamose vietose išsikūrę šernų seimos. Skersai išilgai miško siuva greitosios stirnos, gerai jaučiasi aklimatizuoti taurieji elniai, yra briedžių. O kur Lankstės upelis įteka į Nemuną — nemaža bebrų kolonija. Kitoje Nemuno pusėje — Punios piliakalnis ir tokio pat pavadinimo gyvenvietė.

Daug turistų lankosi šioje nuostabioje gamtos karalystėje. Aplanko jie ir gamtos paminklus — dvi egles. Viena jų savo liemenį iškėlusį 46 metrų aukštį, kita siekia apie 43 metrus. Turistus ir svečius traukia ir girininkijoje išsikūręs muziejus. Girininkas Juozas Jeglevičius ir eigulys Jonas Ražanskas sukauptė daug įvairių eksponatų. Tarp jų nemažai abiejų miškininkų drožinių iš medžio, įvairių iškamšų, medžioklės reikmenų. Juos kaupti pradėjo dar Juozo Jeglevičiaus tėvas — keturiasdešimt metų atidavęs miškui.

Pasigėrėjęs šilo grožybėmis, svečias gali prie Nemuno esančioje poilsivietėje pailsėti, pasikalbėti su čionykščiais linksmais ir darbščiais dūkiais.

Stanislovas Pleskus

LIETUVIŲ FOTOGRAFO KŪRINIAI — JAPONIJOJE

Lietuvių fotomenininkas A. Kairys 49-ojoje tarptautinėje parodoje, kuri vyko Tekančios Saulės šalyje, apdovanotas aukso medaliu. Šis prizas jam atiteko už nuotrauką „Rasos šventė“.

Konkurencija šiame prestižiniame fotografijos meno renginyje buvo didelė — žiuri atsiūsta dešimt su puse tūkstančio nuotraukų, iš kurių eksponuoti atrinktos tik 130.

Šioje tarptautinėje parodoje etnografinės tematikos nuotraukas eksponavo ir kitas lietuvių fotomenininkas V. Daraškevičius, tačiau tokios sėkmės nesusilaukė.

Jonas Vėlyvis

ALKM & EX-MINER'S PARTY

DECEMBER 3, 1989

The American Lithuanian Women's Cultural Club and the Ex-Miners will hold their joint Christmas Party at

**Ramune's Restaurant, 2547 W. 69th St.,
Sunday, December 3rd, Chicago.**

Dinner to be served at 1 P.M. sharp.

Admission free to all paid up members, and \$8.00 per person for non-members. A good time is guaranteed for all, with good food, refreshments and with a sing-along with Frank and Antoinette Vaitkus. We look forward to meeting all our old friends. Please come! You all!

NELLIE DE SCHAAP, Secretary
American Lithuanian Women's Cultural Club

Mirus Ksaverai (Soniai) Karosienei padėjusiems dėkojame

Dar nebuvome visiškai atsipeikę nuo S. Carolinoje siautusių "Hugo" uragano palietusių mūsų namų padarinių, staiga gavome širdį slopinančią žinią, kad toli nuo mūsų Kalifornijoje tragiškai žuvo mylima mano motina, daugeliui jums, mielieji, žinoma Ksavera (Sonia) Karosienė.

Nelengva pergyventi visas skaudžias nelaimes, bet ši buvo skaudžiausia, ypač man, jos vienturtei dukrai, vyrui netekus švelnios uošvės, sūnums Ronaldui ir Gordonui bei jų šeimoms mylimos močiutės. Tačiau Jūs, mūsų šeimos bei mamos artimieji, padėjote šį skausmą pergyventi asmeniškais bei per laikraštį "Vilni" užuojautomis, San Leandro, Calif., mamos draugai bei draugės ir jos bendraminčiai patarimais ir kita pagalba.

Todėl aš, mano vyras Eugenijus, sūnūs Ronaldas, Gordonas ir jų šeimos nuoširdžiausiai Jums dėkojame ir niekad nepamiršime parodyto mums nuoširdumo. Dėkojame mamos bendraminčiams už suruoštą lapkričio 3 d. jos atminimui memorialinį mitingą, dėkojame už komentarus laikraščiuose "Vilnyje", "People's Daily World" ir kitur. Dėkojame už užuojautos telegramas iš mamos gimtosios žemės Tarybų Lietuvos.

Visa tai puoselėsime savo širdyse.

EUGENIA STANLEY,
velionės dukra

SAN LEANDRO, CALIF.

MIRUS KSAVERAI (SONIAI) KAROSIENEI

Reiškiamė gilią užuojautą velionės dukrai Eugenijai Stanley ir jos vyrui, sūnums ir kitiems artimiesiems, už darbo žmonių reikalą kovų bendražygiams, draugams bei pažįstamiems.

PAULINA MOTECZUS
Chicago
ALVINA STRICH
Kenosha

SAN LEANDRO, CALIF.

MIRUS KSAVERAI (SONIAI) KAROSIENEI

Giliai liūdime dėl tragiškos mirties Ksaveros Karosienės. Reiškiamė gilią užuojautą dukrai Eugenijai Stanley, jos vyrui, sūnums ir kitiems artimiesiems, už darbo žmonių reikalą kovų bendražygiams, draugams bei pažįstamiems.

V. KVIETKAUSKIENĖ
P. KVIETKAS ir A. žmona
ANNA JANUS
ELIZABETH FRAMENTIENĖ
JULIA DRUZAS
Boston, Mass.

St. Petersburg, Fla.

The Club reopened on Saturday, Oct. 7th, after a 3 month vacation, with very good attendance. Everyone seemed to be happy to be back, to visit with friends again and to catch up on the latest news.

The regular monthly membership meeting was held at 10:30 A.M. Leon Raskauskas introduced himself as acting president. He asked for a moment of silence for 3 deceased members, Stanley Kuzmickas who died July 27th, John Jocis who died Sept. 15th and Martha Gruzinskas who died Oct. 1st. All reports were accepted as read.

President Raskauskas advised that we were still in need of an assistant in the kitchen. Temporary help is being provided now by Amelia Orand during the month of October. Helen Kabala will help in November.

He also announced that a Vice

President will have to be elected for 1990. The Board is able to operate without a Vice President until then.

The Chorus held a meeting in order to fill the office of president, left vacant with the death of Stanley Kuzmickas, who was president for many years. Helen Janulis volunteered to serve. The Chorus also welcomed Leon Raskauskas as a member.

We were all sorry to learn that Adele Klimavice is still very ill. Also, that Della Mikalajunas is now in a nursing home.

Eva Valley was the lucky winner of the last item in the raffle drawing — a large bottle of French brandy. She promptly donated it back to the Club for next week's raffle. Many thanks, Eva.

Now that the Club is back in full swing, we will be looking forward to the attendance of all of our friends.

Until then, Mary B.

Mirus Joseph Kenston, Stanley Kuzmickas, Ksaverai (Soniai) Karosienei, Martha Gruzinskas

Reiškiamė gilią užuojautą jų šeimoms bei artimiesiems, kitiems giminėms, draugams ir pažįstamiems.

EDWARD ir FRANCES JORDAN
Chicago, Ill.

SAN LEANDRO, CALIF.

MIRUS KSAVERAI (SONIAI) KAROSIENEI

Reiškiu gilią užuojautą dukrai Eugenijai Stanley, jos vyrui Eugene, sūnums Ronnie ir Gordon, jų šeimoms, giminėms, artimiesiems ir draugams.

Mirtis žiauriausia tavo nuskynė,
užmojai tavo nebaigti liko.
Sustojo plakusi širdis krūtinėje,
kuomet mirtinas smūgis ištiko.
Rašei liaudžiai kol gyva buvai,
kvietei prie mokslo, prie veikimo.

Mes neužmiršime Tavęs kol gyvi būsime.

ELIZABETH REPSHIS
Dorchester, Mass.

SAN LEANDRO, CALIF.

MIRUS KSAVERAI (SONIAI) KAROSIENEI

Reiškiamė gilią užuojautą velionės dukrai Eugenijai Stanley ir jos vyrui, sūnums ir kitiems artimiesiems, už darbo žmonių reikalą kovų bendražygiams, draugams bei pažįstamiems.

JOHN ir AL PATECKAI
LINDA ir CHRIS SLIWA
Chicago, Ill.

SAN LEANDRO, CALIF.

MIRUS KSAVERAI (SONIAI) KAROSIENEI

Her sincerity, her love for the people and her unbending conviction for Socialism made her our beloved leader and friend.

Losing her hurts deeply.

ILSE BIMRA
Glen Burnie, Md.

Vilnis, 1989 m. lapkričio 23 d.